

Nro. 42.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELEMÉBŐL.

*Költ Bétsben Májusnak 25-dik napján 1798-ik
esztendőben.*

Olasz Ország.

Május 2-ik napjától fogva semmi bizonyos tudósítást nem vehettünk *Turinból* a' Piémonti tartományban néhány hetektől óta uralkodó nyughatatlanságokról. Ellenben *Mójlандnak Borgomanero* nevezetű középszerű városiskajából azt írják Aprilis 24-ikén, hogy az annakelőtte való napokon *Novaresenek* felső részében történt tsalák felettébb mérgesek és véresek voltak. Az *Intra*, *Farivolo*, és *Pallanza* mező városok ellen ment 1200 pártosok oda bé rohantak, a' Királyi kasszát el foglalták, a' lakosokra 200,000 lirából álló hadi sattsott vetettek (1 lira 26 kr. tetzen), a' mellyet kevés órák alatt egészen le kellett fizetni,

T t

és azzal is meg nem elégedvén, mindenféle törvénytelenéseket miveltek. A' nevezett helységekben egynéhány fegyver viselőt hátra hagyván, *Duomo d'Ossolaba* mentek, ottan a' várat, mellyben 30 invalidus katona vólt őrizetben, el foglalták, 's onnan *Omegna* felé vették útjokat. Hanem az ellenek küldetett Kir. seregekkel más nap öszve találkozáván, velek üstökbe kaptak, és mind addig, mig több nép nem érkezett volna a' rendes katonaság segítségére, diadalmaskodni láttattak, hanem ekkor ösztán egészen öszve rontattak, úgy annyira, hogy zászlójokat, agyúikat, munitióikat, prédaikat el vesztették, 200 emberek fogságba esett, 160 pedig meg ölettetett, a' többi a' hegyek közzé rejtette el magát. Ellenben Aprilis 26 és 27-ik napjain *Pozzulo* mellett egy 200 emberből álló Kir. sereg ösztalyt körül kerítvén, mind egy lábíg el fogták 's *Carossoba* fogságra vittek a' rebellisek.

A' Cisálpina Respublikának nagy Tanátsa, olly parantsolatot adott ki az Olasz Országi külső Oskolákban tanuló Cisálpinai származású ifjak eránt, hogy ők minden haladék nélkül terjének vissza hazájokba, külömben el nem kerülik a' kemény büntetést.

Az ezen Respublikának szolgálattyan álló, és a' *Dombrowsky* Generális kormányozása alatt lévő Lengyel sereg, a' Frantzia zsóldba ment által, a' mellytől egy 3500 főből álló legió, már *Rómába* marsirozni parantsolatott.

Egy azon Genuai gályak közül, a' mellyek a' Frantzia truppokat vivő szállító hajókat kiserítették vala, Aprilis 1-ső napján *Genuába* lett vissza téresekör egynéhány irást vitt az ott lévő Frantzia követnek *Sotin* polgárnak. Más nap ismét el küldötte azon gályát a' nevezett követ, Aprilis 3-ikán pedig, mind a' külső dolgokra ügyelő Ministerrel, mind ennek jelenlétében a' Liguriai Directoriummal hosszas conferentiát tartott. Hallatik, hogy Május 1-ső napján, szerentsésen bé jutottak a' *Touloni* kikötő helybe a' *Genuától* el ment szállító hajók.

A' Liguriai tárvényhozó Tanács tellyes hatalmat engedett a' Directoriumnak, azon Respublika határjainak szükséges védelmezésére, a' melly végre meg kívántató költséget is ki mutatta. A' Directorium jelentése szerént, 5387 főből áll ezen Respublikának ármádiája.

A' fent említett Frantzia zsóldba állott Lengyel legió, Május 3-ik napján érkezett bé Rómába, mellynek az ott lévő kaszármák adattak kvártélyú. — A' Római Propaganda napkeleti nyelvekhez való betűkből álló Typografiájának egy része Párisba küldetett, a' másik része a' Corzyrai szigetbe fog által tétetni, és a' tudományoknak ki terjesztése végett, Görög betűkkel is meg fog szaporittatni (e).

Nápoly Országban ugyan még most sem szüntek meg a' hadi készültek: mindazáltal semmi kétség nem lehet a' békességnek további meg maradásáról. A' Beneventói Hertzegség a' Frantzia Respublika meg egyezésével, Nápoly Orzággal fog ölzve kaptoltatni.

Frantzia Respublika.

A' Frantzia Directorok által, Május 9-ik napján vonatott sors Francois Directorra esett, a' ki is, a' Constitutió szerént, 20 nappal azután fog viselt hivatallyából ki lepni. Meg válik, mellyik ministerialis hivatal adattatik nékie. A' Policia

(e) Propaganda, sive: Congregatio de S. Officio egy 12 Kárdinálisból, és egynéhány Praelatusokból álló Római Jurisdictio, melly az Eretneknek ki irtásokra, és a' R. Catholica vallásnak ki terjesztésére állitatott fel, a' melly végre mindenkor számos Missionariusok készítetnek ennek Collegiumában. Ennek a' Congregationának igen szép Bibliothecája. És olly könyvnyomtató sajtója vagyon, mellyhez hasonló Rómában nintsen, úgymint a' mellyben, minden e' világon lévő nyelvekből elegendő betűk találtatnak.

Minister *Dondeau* nemzeti képviselőnek választatván, bútsút vett azon terhes hivatalyától. — Generál *Berthier*, *Treilhard*, *Talleyrand*, és *Cambaceres* vagynak a' Directorságra candidaltatva. — *Francois* Director azon hivatalból leendő ki tsep-penését, az April. 4. 6. és 9 ik napjain költ Londoni közönséges levelek már előre meg jövendölték.

Sidney Schmitt igen hires Anglus hajós Kapitány, a' ki két esztendővel ennekelötte Frantzia fogságba esett, 's azóltatól fogva a' Tempeli fogságba tartatott, Aprilis 24-ik napján illyetén fortély által szabadúlt onnan ki. A' fő Kormány-székek egy postája erős katona őrizettel, bémenvén a' Tempeli fog háznak azon részébe, a' mellyben a' nevezett Anglus Kapitány fogva tartatott, a' Directoriumnak és hadi Ministernek parantsolatjok mellett, a' tömlötz tartótól ötet ki kérte, azt mondván, hogy *Melunba*, vagy *Melodunumba*, a' Frantzia Comitatusnak nevezetes városába fogná ötet vinni. A' tömlötz tartó, semmi gyanuságtól nem tartván *Sidney Schmitt* Kapitányt ki adta, a' ki egyszeriben úgy el tűnt, hogy azóltá senki is nyomába nem akadhatott. Az ötet onnan ki szabadított posta, katonák, és parantsolatok mind hamisak vóltanak. Mivel régtől fogva keményen meg vólt a' tömlötz tartónak parantsolva, hogy a' Directorium Előülőjének tulajdon kezével írott parantsolatja nélkül *Schmitt* Kapitányt senkinek is ki ne adja, arra való nézve, ő is, tudniillik a' tömlötz tartó gyanuságba esvén, tömlötzre vettetett. — Minden militaris személy, a' ki a' fő Kormány-székek világos parantsolatja nélkül most *Párisba* mulat, az ármádiához menni parantsoltatik.

Moreau Frantzia Generális, a' ki a' Frantzia ármádiának *Bavariából* és *Svéviából* lett szerentsés vissza vitele által, nagy hirt 's nevet szerzett magának, még most is *Páris* szomszédtságában *Passyban* mulat, és gyakorta tanátsot kér tőlle a' Directorium. Sokan úgy vélekednek, hogy az ő vezérlésére fogna az Angliai ármádia bizattatni. — Generál *Berthier* *Toulonba* ment a' Directorium

parantsolotjára, és mostan is ő fogja *Bonaparte* fő vezér mellett a' General Stabot kommandirozni. Oda küldetett *Menou* Generális is.

Az előbbi Frantzia határokön és *Strafszburgban* lévő harmintzadók és vámok a' Rénus bal partyán fekvő városokba, úgymint, *Speyerbe*, *Wormsba*, *Máintzba*, *Bingenbe*, *Bacharachba*, *Koblentzbe*, *Andernachba*, *Bonnba*, *Koloniába*, és *Kréfeldbe* által tétettek. — A' Helvétziai zenebonásoknak megzabolázásokra, 60,000 főből álló Frantzia sereg fog oda küldettetni.

Az Amérikai szabad Statusokkal való békeséges követségnek nemtsak semmi foganatja nem lön, sőt, mivel a' *Párisba* küldetett Amérikai követeknek nem vólt tellyes hatalom adattatva, el sem kezdődött. Kettő közülök hazájokba vissza tért, az egyik pedig *Párisban* maradt.

A' Gyülekezetekben végbe ment választásokon még sem egyezhettek még az 500 Tanátsának tagjai.

Batáviai Respublika.

Tegnap előtt, (igy szól egy *Hágai*, Május 5-ik napján költ level) azt végzette a' N. Gyűllés, hogy a' Constitutióinak közönségesen való bé vételére egy innep nap szenteltessék. Azon ülésben az is javasoltatott, hogy azok a' törvénytelen dolgok, a' mellyeket az 1795 ik esztendei revolútiótól fogva a' buzgó patrióták végbe vittek, örök feledékenységbe meritessenek; hogy a' Status rabjai szabadon botsátassanak, és hogy azon szententziák, a' mellyeknek hozatására ők alkalmaztosságot szolgáltattanak, egészlen el töröltessenek, a' melly tárgyak a' szorossabb meg visgalás végett, egy különös Commissióra bizattattak.

Egy Hollandiai halasz hajós, a' kit minap az Anglusok többekkel együtt el rablottak, hamis tonnák, és hamis compasz által, úgy el bolondított egy Anglus hajóst, hogy az Angliai révek helyett a' *Texeli* kikötő helybe vitte őtet vissza. — Ezen elmés fortelyáért 20 aranyat ajándékozott néki az Admirális.

A' N. Gyűlésnek következő napon tartott ülésében hosszas egymással való vetélkedés támadt ezen kérdésről: ha a' törvényhozó test két Kamarának tagjait újonnan kell e' választani, vagy pedig az Amsterdami polgárok kívánságok szerint, a' mostani Nemzeti Képviselőknek két harmad részét kell meg hagyni? A' nagy lárma után végtére is az utolsóbb vétettetett bé, 's határozott meg. Egyszersmind azok az egyházi személyek, a' mellyek ekkorig tagjai voltak a' N. Gyűlésnek, a' Constitutió szerént, hivataljaiktól bútsút vettek, a' kik olly számmal voltak, hogy már most csak $\frac{1}{3}$ részt kell helyettek választani. Tehát éjfél tájba egészlen fel oldoztatott a' N. Gyűlés, és azok a' 20 tagok, a' kik az Öreg Kamarába fognak bé lépni, és a' kikhez még 10-et kell választani, a' néhai Hollandiai Statusok palotájába mentek által, abban mingyárt constitualták magokat, és *Ockersee* polgárt választották Elölőnek. A' többiek, úgymint a' nagy Kamarának tagjai a' N. Gyűlés szálájában maradtak, 's *Posch* polgárt tették Elölővé.

Nagy Britannia.

A' ministerialis, vagy udvari, és antiministerialis, vagy oppositionalis résznek a' mostani kétséges ki menetelű környülállások közt Aprilis 20-ikán való meg egyyezések, egy olly ritka történet Angliában, mellynek párját ezen Ország historiajában találni nem lehet. Ebben az egyességben nemcsak *Fox* Úr, hanem még az Angliai dá-mák is részt kívántak venni, a' kik annak ki nyilatkoztatására, hogy ők is készek kedves hazájok szerentséjéért élni és hálni, fejkötő helyett bokré-tás katona kaskétákat viselnek fejeiken.

Még eddig tsaknem minden újság leveleinkben elő fordúltak az Angliai Parlamentumban lévő két szakadások, úgymint, a' ministerialis és oppositionalis részek, a' mellyek I. *Károly* Angliai Király uralkodásától, a' ki alatt igen sok villongások voltak a' Parlamentumban, vették eredeteket. A' kik a' Királynak, és a' határ nélkül való

monarchiának barátjai voltak, azok *Royalistaknak*, vagy *Cavaliereknek*, a' kik pedig republikanus módon gondolkoztak, *Round-headoknak*, az az, gömbölyű fejűeknek nevezettek. Ezek annakutána az elsőbket *Torieseknek* hívták. Amazok, t. i. a' rojalisták az utólsóbbaknak *Wighs* nevet adtak. Mind a' két rész közt vagynak erősek és mértékletesek.

Eleitől fogva, hol az egyik, hol a' másik részé volt az elsőség, tudniillik, a' minémű indulattal birt az uralkodó Fejedelem, akként nevedett ezen két résznek is a' tekintete. II. *Jakab* sokat engedvén a' *Wighseknek*, el vesztette az Angliai koronát. *Anna* Királyné sokáig kedvezett ugyan a' *Wighseknek*, de végtére ő is a' *Torysek* partjára állott. I. *Györgyöt* a' *Wighsek* emelték a' Hannoverai Vál. Fejedelemségből a' Királyi méltoságra. II. *György* alatt kezdettek *Oppositionsoknak* nevezetni, és a' nekik engedtetett hatalommal vissza élvén, meg buktatták *Walpole* első Status Ministert, helyette Lord *Chattamot* *Pitt* Ministernek édes atyát emelték a' Ministerségre, a' ki úgy tudta a' Status kerekeit közölni, hogy sem a' *Wighsek* barátságát el nem vesztette, sem a' *Torieseket* ellenségeivé nem tette magának. A' mostan uralkodó Király országglása kezdetében Lord *Bute* Ministersége alatt nagyon megtsökként a' *Wighseknek* előbbi tekintetek, mellynek az északi Amerikai revolutió lön a' következése. *Pitt* Ministernek is elég baja vagyon a' *Wighsekkel*, a' mostani *Oppositions* résszel, mellynek Hertzeg *Bedford*, és *Fox* a' fejei. — Az erőt vette rész *Majoritének*, a' le nyomtatott rész pedig *Minoritének* nevezetik.

A' *Londoni* tudósítások szerént egész flottájával oda hagyta a' *Lisszabonai* kikötő helyett Lord *Vincent*, és olly fel tétellel ment *Radix* eleibe, hogy az oda menendő *Touloni* flottával meg mérkezhessen.

Török Birodalom.

A' *Widdini* környékekről hozzánk érkezett tudósítások szerént, *Pasman Oglu* pártos Basának

hadi szerentséje, melly egy darabig néki hátat vetni láttatott, ismét ártzal fordúlt hozzája, melly a' rebellisekbe újabb bátorságot 's erőt, a' Fényes Porta armádiájába pedig félelmet és bátortalanságot öntött. A' fent említett pártos Basa mind több apróbb tsatáiban, mind nevezetesen Májusnak 8 és 9-ik napjain, a' *Widdinhez* másfél óránira táborozott, és a' *Rumeliai* Beglerbég fő kormányja alatt lévő Török armádiával való merges és hat óráig tartott ütközetjében újobban diadal-maskodott, két lófarkas Basát halálosan meg sebesített, és az alattok lévő népet két óránál tovább üzte. E' mellett az *Anatoliai* Beglerbéget is, a' ki a' Duna vizének túlsó partyán, *Kalafát* mellett magát mélyen bé sántzolta, véletlenül meg támadta, a' *Widdini* vár és *Kalafát* közt fekvő Duna szigetjét az ott talált 10 ágyúval és két bombis mazsárral együtt el foglalta, és a' nevezett Beglerbéget, kinek szájában lévő pipáját egy ágyú golyobis el sodorta, az alatta levő hadi néppel együtt meg verte, meg futamtatta, 's széllyel üzte. Ezen külömbkülömbféle tsatákban 3000 emberre tétetik a' Tsászár armádiájának vesztesége, a' pártosoké ellenben igen kevésre. A' *Belgrádból* ellene küldetett fegyveres tsajkák közül is az egyik el süllyesztetett, a' kettéje pedig az azokon lévő néppel együtt kéntelen lévén magát fel adni, *Widdinbe* vitetett.

Mihelyt a' *Sistow* szomszédságában Május 12-ikén meg érkezett Kapután Basa ezen szerentsétlen történetekről tudósittatott, leg ottan jelt adatott a' vezérlése alatt lévő armádiának a' marsirozásra, és az azon napon *Kuschiukba* váratott flotillához is parantsolatot küldött az eránt, hogy meg ne pihennyen, hanem minden halasztás nélkül folytassa az útját *Widdin* felé. Azért is mindenek nagy reménységben vagynak azon a' környéken, hogy ha a' Fényes Portának ezen próbált, 's okos hadi vezérje szerentsésen *Widdin* alá mehet, 's jó móddal meg támadhattya a' pártos Basát, egyszerre véget fog az ő dühösségének vetni.